

Emne nr. 81

ATTARGANGAR OG VARDØGER

1. Kva kallar De i Dykkar bygd folk som "går att": dauing(ar), atte'gangar(ar), skrømt, spøkelse, fóring(ar), far?
2. Dersom dei nytta ordet far, vert det då uttala med r eller tjukk l?

Attargangar

3. Kva var grunnen til at folk vart attargangarar?
4. Kunne alle sjå attargangarar, eller var det berre einskilde som hadde denne evna?
5. Kva kalla dei folk som hadde denne evna (dei var "synske" eller liknande)?
6. Kunne folk vera fødde med denne evna, og var dei då fødde t.d. på ein søndag eller visse andre dagar, fødde med seierlue eller liknande?
7. Eller kunne ein gjera noko sers for å få denne evna, t.d. gnika seg i augo eller på det eine auga med liksveip og lignende?
8. Hadde dei råder dei kunne bruka dersom dei ville verta kvitt denne evna, t.d. gnika seg med ein kattunge som ikkje hadde "fått augo"?
9. Hende det at attargangarane sette etter folk og var det sers grunnar for at dei gjorde det?
10. Hadde då folk råder dei kunne nytta når dei ville fri seg for attargangarane som var etter dei, t.d. springa inn på dyrka jord eller på ein åker? Skulle det i tilfelle helst vera ein havreåker?
11. Kan De fortelja sermerkte segner eller forteljingar om attargangarar?

Vardøger

12. Kva kallar dei i Dykkar bygd dette som folk trudde gylgde mennesket: vardogl, vardøger, fylgje, framfaring, førefar, føreferd, etterferd, vord, gangafal(a) eller liknande?

13. a. Gjekk det alltid føre eller fylgde det alltid etter mennesket?
b. Gjekk det alltid føre visse menneske og alltid etter andre?
c. Gjekk det stundom føre og stundom etter eitt og same menneske, eller var det ingen regel i så måte?
14. Kunne ein ta varsel av om det gjekk føre eller etter, og kva slag varsel?
15. Er det forteljingar om når og korleis eit menneske fekk sitt vardøger?
16. Kunne folk verta skilde frå vardøgeret sitt? Det er t.d. fortalt: ”Når ein gjest gjekk ut att, skulle dei inne halde seg i ro til han hadde late att døra. Så gjekk nokon, husfar eller husmor, ut etter gjesten. Eg har høyrst sagt at dei då slepte ut vardøgret etter gjesten, om det ikkje hadde vorte med ham straks”.
17. Kunne eit menneske missa vardøgeret sitt, og kjenner ein ord som uttrykkjer dette, t.d. ”vordlaus”, ”vordstolen” eller liknande?
18. Korleis var eit vordlaust menneske?
19. Kjenner De ord om ”vordskræmd”, ”vordstekken” eller liknande, og kva tyder slike nemningar?